

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КНИЖЕВНОСТЪ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издатель Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. V. Овај листъ излази у Вторникъ и Четвртакъ на по табака, а у Суботу на табаку. Цѣна му е за три мѣс. 5, а за пола године 10. цванц. За огласе плаћа се одъ врсте 3 крајц. за трипутъ. № 73.

РУКОПИСИ ПРОТЕ МАТИЕ НЕНАДОВИЊА.

(Продуженъ одъ № 64.*)

Сутра рано одемо на Кленакъ и Мусага пређе изъ града, са свои близу око 300 момака те га граничари одпратеше низа Саву до Земуна, пакъ у Београдъ. И ово ће бити око 20. Априла, а његове две лађе уза Саву Немачкомъ до Брчкога, а една му се лађа са пртлягомъ утопила.

Садъ кадъ она моя два Турчина изъ Шабца посла та дођу у Љшницу у войску, скоче на њи Бошняци и почну њи резилити и претити да њи изсѣку, што су Мусагу пустили да иде и Србе послушали, а мы веле ове смо потукли, а сутра бы дошли у Шабацъ да и оне потучемо. — Еле се врате натрагъ — како Мусага изиђе изъ шаранпова, а мы сви у градъ, пакъ са Шабчанима лепо пазаримо и поздравлямо се и спајо спајомъ, ефендию ефендиомъ зовемо како годе првы година, пакъ опетъ на наше квартире, и да спремамо да войску кућа са одпуштамо. Наредимо, да одъ Срба остане Павле изъ Вуколе у граду са 20 момака, докъ се народъ ослободи Турцима долазити и доносити ко што има на продаю.

Међутимъ дође мени писмо одъ Црнога Ђорђа да дођемъ у овај и у овај данъ у Остружницу, стриць остане располагајући. Я таки одемъ у Остружницу. Кадъ дођемъ, каже ми Црныи Ђорђе, да насъ зову у Земунъ, гди ће бити варадинскій генералъ и дански полномошници да насъ мире. Мы преправимо 9 пунктова шта ћемо одъ даја захтевати, пакъ да се миримо (ове пунктове наћи ћете у моимъ писмама). Дођу намъ контроманска кола, сѣдне Црныи Ђорђе, Катићъ Янко и Я, и момакъ Карађорђевиъ Антоније Плякићъ и дођемо у Земунъ у генералову башту. Сѣди генералъ съ леву страну и официра доста, у реду сѣде Турци, око 10 — 12 њи

*) У отсутству г. Учредника изгубио е Словослагателъ почетакъ овогъ продуженя, те се пређашниъ Суботе оно не могло печатати, ма да е рукописа за далъ было.

Учредничество.

съ денну страну; дадоше нама троици у зачелю три столице. А Антоније Плякићъ као што самъ му узпутъ казао, стане са дугомъ пушкомъ иза Црногъ Ђорђа, а био е личанъ и обученъ у najlepшимъ халъинама. — Пыта генералъ ђеней (Женей) зашто се биємо съ Турцима? Мы кажемо по реду какви смо одъ даја зулумъ подносили и наипосле изсѣкоше наше везове као Алексу, Бирчанина, Станоя, Петра изъ Ђуприје, Хапи-Руфима, и поброимо све друге, кое смо овда добро знали, и ђадиу да све главне люде изсѣку да сама дѣца остану и т. д. — Рекоше одъ турске стране два Муасила (то су одъ царства и финансије): „Што е было, было; неће аге одъ садъ онако чинити и они се каю.“ На то Катићъ рекне: „Башъ и неће! Вы сѣдите мирно, вы сте царски Мухасили, мы на цара нисмо ни на васъ цареве служителъ устали, но на Даје, съ коима хоћемо сређу съ оружјемъ да подѣлимо.“ — Пыта генералъ ђеней далъ: „Шта зактевате вы одъ Турака, шта-ли Турци одъ васъ? Мене е мой дворъ наредіо да васъ помиримъ.“ — Мы прочитамо 9 пунктова, одъ кои првый е было да 4 даје и њионе субаше небуду у Београду — и проче што ћете наћи међъ моимъ другимъ рукописима и писмама онога времена.

Одъ тій наши зактеваня Турци нешто оставляю, генералъ додае да бы како до мира довео; и было е много препирке одъ обе стране, али одъ Турака манъ, ербо се стиде и познаю свою кривицу. — Сиромѣ генералъ мало нагибаше и на турску страну и труди се, да бы како дошло се до мира. — — Докъ мы погледасмо, и у средъ тога препирания опазисмо у Топчидеру (на берегу) димове. Скочи Катићъ реко бы се зграну и рече: „Ну-то господине, вы насъ на царскій и вашъ образъ преведосте овде преко Саве, а даје пале куће и робе сиротняю, као вуци овце безъ пастира!“ *) Устаде и генералъ: опази димове, у небо опрле одъ десетъ кућа,

*) Мнози држе, да е то некій Алимъ Долянацъ изъ Остружнице, запалио 10 празны славыи кућа на брду Топчидерскомъ, у коима су бугари сѣдили, па се изселили. А то е зато запалио, да бы Карађорђе лакше могао прекипути у Земуну преговоре и миръ незаключити. Л. П. Н.

пакъ се окрете на оне Турке, изврати кожу и повика: „Вы єдне кесеціє, вы єдни бунтовниці свога цара, вы сте вашєга везира убили, вы србске кнезове изсекосте, и мене царь послао да народѣ склонимъ да се помири- те, а вы предъ очима мога цара, кои є мене у место се- бе послао, сиротнию палите и убіяте и т. д.“ А Турци сви вичу: „вала ніє одъ насъ нико у Врачарь изишао, вала, била, ніє нашъ нико!“ Њипа Катићъ између седећи Турака и Немаца, рекао бы се помами, ватра му изъ у- ста сева. Сирома командирендеръ нађе се у чуду, єдно се бои да Янко нѣи кога недодрне, те бы морали сви у контроманацъ ићи, а већма се бои, да онако лютить Ян- ко, незаметне съ Турцима кавгу, и све єднако виче: „по- лако Янко! полако Янко!“ „Лако ђугосподине, лако“, виче Катићъ — „єръ самъ овде за водомъ и преваренъ, алъ чу- ћешъ ме сутра на Врачару“ пакъ се окрете Турцима и рече: „Чуйте и даискій и царски Турци, идите и кажите кур- ви Кучук-Аліи, ујутру рано нека изађе на Дедино брдо или у Врачарь, гди онъ воли, па хать му, хать ми; ку- бура му, кубура ми; гардія му, (коплѣ) гардія ми; сабля му, сабля ми; чиме онъ воли, да я и онъ мейданъ поде- лимо, а сиротиня нека мирна буде!“ Уста и Црный Ђорђе и рече командирендеру ђенею: „Господине опрости- те на вашемъ труду и долазку, алъ одъ мира ништа не- ма, и одсадъ ћете чути и видити боева, и, збогомъ.“ О- крете се опетъ Катићъ Турцима и рече турски: „Да а- бирь ђеретъ — іоште єданпутъ вама кажемъ, кажите оп- етѣ курви Кучук-Аліи, што му поручує Катићъ Янко изъ Рогаче, ако є мужко, сутра рано да ми на мегданъ изиђе“ Тако опетъ мы на кола седнемо, и одемо; пре- ђемо у Остружницу, и ту се договоримо да иде Црный Ђорђе и Катићъ да купе войску, а я у овай нашъ край, тако, како ћемо 9. Мая башъ на Св. Николая сви доћи на Топчидеръ (то є све было наше велике неделѣ, предъ воскресеніє).

(продужиће се)

М р т в ы й Г о с т ь .

(Продужено)

IX

Отацъ є одржао речъ и ніє више ни речеце просло- вио о оному непознатомъ? Но што се више ђутало о нѣму све се то више мислило на нѣга.

Господарь Мирковићъ узео є садъ у обичай трипутъ преко данъ мотрити на барометеръ; томъ при- ликоу куцао є у нѣга, само да натера живу да скаче; хтео є усилиу Бога створити лепо време. То є спазила Лепосава, па є и она крадомъ куцала у барометеръ дм жива падне доле. Па ни капетанъ ни госпоя Ми- рковићка а нису мировали, ако не другчіє, а оно очима, еръ су чешће погледали на барометеръ да виде, оћели быти лепа времена.

Єдногъ дана рече домаћинъ домаћици: „Жива ска- че, примичу се лепи дани, облаци се разилазе. Я др- жимъ, да є онъ већ на путу.“ То є више пута повто- ріо, ходаюћи горе доле по соби.

Я пакъ молимъ Бога, да недође, придода жена. Сто пута было бы болѣ да поручишь, некъ недолази пре

Божића. Я, истина, неверуємъ оной гатки, алъ се немо- гу отрести одъ бриге.

„Башъ си као дете, мати! Како можешъ и мисли- ти на такву будалаштину? Та то су празне речи.“

Може быти, човече, да є то права лудость. Али ако се узъ божићный постъ догоди што нашемъ дете- ту, заръ нећемо обоє быти у бриги? Та само да є гла- ва заболє, па ћемо се обезпокоити, а сирота Лепоса- ва быће на мукама. Я неверуємъ у вештице, а Лепоса- ва се смее той будалаштини изъ свегъ грла, но опетъ, небы желіо ни ти са мноумъ по ноћи ићи у Цркву. Знамъ да є человекъ чудна стваръ. Зато болѣ є одложи- ти прошевину тамо после Богоявленя. Има времена за младенце. Кадъ настану месецѣ, свршићемо и проше- вину и свадьу. Зато велимъ нетреба итати.

„Требало бы, да се стидишь свои речій, мати! Не- знамъ, како те подноси такво што напоминяти ми. Оћу у пркосъ той лудой светини да се садъ пре свршетка поста сбудє прошевина. Треба глумомъ народу дати примеръ. То є наша дужность. Кадъ виде наши суграђани, да се мы певешти чинимо томъ мртвомъ госту, и удаємо свою кћерь, презирући, што се коєшта брбля, и кадъ се уве- ре, да є глава Лепосаве на свомъ месту и да іой нико ніє шію заврнуо: онда ће гадно сувѣріє за свадьу вратъ скръати. Ніє ништа поможено, ако се ста- не говорити свету: Люди, освеститесе, покайте се будите побожни; него треба дѣломъ предначити; све- штеникъ истине и добродѣтели треба да дѣломъ пред- начи свету!“

Човече, я самъ уверена, да є твоє чєдо теби мило. Но оставимо на страну суевѣріє; алъ єто у црквенной кнѣиги стои написано, да є пре сто година было несре- ће; можда є у оно време было людій овде у месту, кои су одсмеяли такве гатке; — айде да и мы то учинимо. Али, ако по твоіой желѣи буде прстенъ садъ у ово зло- слуту доба, кадъ се навршує сто година, па се нашой- милой кћери што догоди, коє одклони Боже“.

„Пресекао ти се єзикъ! Вальда оћешъ да кажешъ, да се нашемъ чєду заврне шія? Я на такво што немо- гу ни помислити. Окани ме се, молимъ те, са- тимъ.“

Послушай іоштѣ ово. Рецимо некъ дође садъ го- сподарь Петловићъ. Жители Н — Б . . . . и онако су пуни стра и злослутнѣ у ово доба. Зимно време, а онъ слабъ и болешльивъ; можда бы му пресе- ло путованѣ по овомъ ладномъ и влажномъ времену; разболєо бы се іоштѣ већма, па нашто намъ болестанъ гостъ; а ако іоштѣ умре кодъ насъ, єтоти намъ гото- вогъ мртвогъ госта; — чисто се грозимъ, то говорећи. Досадъ се у сто година готаћало по єдно чудо у насъ узъ божићный постъ; ты га неверуєшь; алъ ако се ис- пуни, ты остаєшь срамтанъ съ твоимъ неверованѣмъ; твоя упорность потврдиће іоштѣ больма суевѣріє, коє изсмєвашъ. Зато ти велимъ, промислисе, не- бржай.

Господарь Мирковићъ мало се забрине, па уне- ко доба промрмая: „Я нечонамъ; како се ты на сващта

обзирешь и умешь пресебати се, да ми чисто стане память. Слущаюћи те, рекао бы, да бы могла поднети за спевца, кои стихове саставля. Я опажама и на теби и на прочима у кући, да вамъ се померію мозакъ. Найвише се чудимъ команданту, а токорсе воиникъ е; а и кнѣжководителю и настойнику, еднима словомъ свима! Свисте се ућутали. Срамота!“

— Я сумвамъ, да е тако, као што ты велишь; но и кадъ бы было, дужность е мудрогъ домаћина, да штеди суевѣріе, кое никомъ нешкоди.

„Свака будалаштина шкоди, зато е нетреба штедити, већъ явно противъ нѣ воевати! Одъ дана рођеня Лепосавиногъ свако е у кући тако поплашено, као да долази страшный судъ. Ђаво е измислио гатку о мртвомъ госту. Я неодступамъ одъ онога, што самъ пре рекао.“

Изговоривши ово, изиђе го сподаръ Мирковићъ изъ себе.

Мећутимъ онъ неостане сасвимъ постоянь. Разговоръ е пробудіо у нѣму неку сумню. За любовь домаћемъ миру нађе онъ да е болъ, да праву проситбу до Божића одложи. Онъ е свою кћерь любіо, и ова любовь задавала му е бригу, да се може случайна каква таква несрећа догодити, и то бы се онда мртвомъ госту приписало. Што се већма у постъ улазило то се онъ, и нехотице, све већма страшио. Желіо е, да се нѣговъ будућій зетъ мало задочи. Нѣга е уплашило то, што е време ведро и тепло наступило, као да се лето повратило.

Зачуди се, кадъ примѣти, да су мати и Лепосава съ променомъ времена опетъ добре волъ, као негда, постале, а тако исто и командантъ, и да су се сви кућани опетъ развеселили. Само онъ немогаше се тако скоро разведрити.

X.

Госпожа Мирковићка добро е спазила, да Лепосава богатогъ банкера ніе одъ свегъ срца волила, и да е варошкій командантъ у нѣномъ срцу више него што треба командантомъ постао. Она се трудила да право прстенованъ банкера са нѣномъ кћери одложи неза любовь команданту, макаръ да га е волела, већъ да предупреди сваку преухитреность и несрећу одтуда произићи могућу. Она е желіла да се младенци найпре едно съ другимъ упознаду; да се Лепосава на свою судьбу у мыслима навикне. А узгредъ требало е іошть дознати, да ли Господаръ Петловићъ добротомъ своіомъ срце Лепосавино заслужуе. Съ тога ніе брижљива мати господарт Мирковићу у избору нѣговомъ противоречила, нити му е што пребацивала, премда е онъ намерену удаю свое кћери одъ нѣ до дана рођеня у тайности држао. Она е господару Мирковића врло добро познавала; знала е, да бы га, противоречећи му, іошть упорниѣмъ начинила. Съ тога е она разговоръ онай съ нѣмиме повела, и савестъ му узнемирила, па се радовала примѣтивши, да то ніе безъ дѣйства остало. Съ тога е она іошть на самый данъ рођеня писала пріятельници одной у Темшваръ, да е извести о моралномъ владаню

Господара Петловића. Одговоръ е стигао у онай истый данъ, кадъ е лепо време господару Мирковићу страдало. У писму пріятельчиномъ описанъ е господаръ Петловићъ као еданъ одъ найпоштеніи людій, кои е почитанъ, а досадъ и сажаленъ свакога уживао, несамозато, што е свагда быо врло болешљивъ, него и збогъ тога, што е скоро робски одъ свогъ старогъ, цандарљивогъ и тврдице отца зависіо. Но одъ неколико неделя предузео е младіиъ све послове свогъ старогъ отца. Стараць ће се уклонити на своя польска добра, ербо врло яко осећа слабость, тешко чуе, и едвѣ и на саме наочаре добро више види.

Ове повольне вѣсти причиниле су госпои Мирковићки лепо време.

(продужиће се)

Превареный.

(Продужено.)

„Какавъ красанъ паръ!“ говорасмо мы обычно, кадъ су они заедно у цркву ишли или у оближнъ село, гдѣ се Терезина радо показывала на панађуру или на слави; „какавъ ће срећанъ животъ они заедно проводити.“

Али Цека е сасвимъ другче мыслила; она е одма съ почетка ту стваръ проникла и сматрала у правомъ виду. Срце майке неда се тако лако обманути, оно има неке таинствене слутнѣ, кое мы непознаемо, и кое майку поставляю у станъ, да предвиди несрећу, коя дѣцы нѣной грози. То е некій видъ моралногъ (правственогъ, душевногъ) нагона, кои се може сравнити са физичнымъ (тѣлеснымъ) нагономъ неки животиня, кое осѣте предстоѣћу бурю много пре, него люди.

О, мой бѣдный Тонино! говораше она обычно, кадъ годъ іой е сусѣдъ честитао предстоѣће вѣнчанъ нѣногъ сына; „я бы мою десну руку жертвовала, кадъ бы се онъ само у другу кою залюбіо! И кадъ самъ е я пытао, кадъ ће быти свадьба; онда ми е Цека одговарала съ дубокимъ уздысаемъ: „Сусѣде Батиста, та ће быта онда, кадъ буде воля божія.“

Мећутимъ е данъ вѣнчания опредѣленъ и сеоскій парохъ већъ ій е првый путь у цркви огласіо, кадъ наеданпуть приспѣ у село нећакъ богатогъ спаіе, кои е по смрти свога уяка дошао, да као наслѣдникъ заузме онай дѣо, кои му е припадао, и кои е лежао у нашемъ предѣлу. Сви закупцы и радници изъ долине, кои су землю спаіе наполе држали, изчекивали су га, да га предусретну и поздраве. Између овы быяше и Терезининъ отаць, овчаръ покойногъ спаіе, заедно са своіомъ ћеркомъ.

Я самъ вамъ већъ едномъ рекао, како е Терезина лепа была; али онога дана обукла е она іошть свою стаяћу альнну, окитила е прекрасну свою црну косу са изабранымъ цвећемъ и испреплетала е златнымъ иглицамъ, а око снежнога врата имала е богато и фино израђеный ланаць, кои іой е Антонио купіо; у кратко, она се нагиздила, да е сама себе превазишла. Новый младый спаія коме е толика красота и умилятость у очи падала, ніе могао очи одъ нѣ одвоити, и сви присутствующи

увидили су, да спаја одъ целе гомиле, коя га е поздравляла, само Терезину гледа и само о нъой мысли.

Одъ тогъ дана зактъвао е онъ, да млеко, каймакъ и воће, кое е за трапезу нъгову потребовало, свакиј данъ сама Терезина у нъговъ конакъ доноси; и одъ дана на данъ онъ се непрестано трудю, да юй пришапне оне обманљиве и ласкаве рѣчи, кое е онъ знао изъ искуства, да се успѣшно употребљаваю кодъ суетны и лаковѣрны створеня.

Али градскій углаѣеникъ нашао е у овой простой селячквой девойки препредеиэгъ противника, него што е и онъ самъ быо, и према су планови нъгови вешто и лукаво скроени, ипакъ юй е Терезинина хитрость надмашила. Она е была према нъму уздржательна, ладнокровна, и давала е себи предъ нъимъ изгледъ тако скромногъ и строгогъ карактера, да су и дивлъ страсти нъгове быле укрочане и бацале га у право лудило. На сва нъгова нъжна увѣраваня одговарала е она съ поноситомъ скромношю. „Помислите на ваше станъ, кое васъ одъ мене раздвая,“ говораше оне нъму, „понижна и скромна Терезина нѣ достойна любви едногъ човека, кои е тако далеко надъ нъомъ узвышенъ!“

Узалудъ се упуштао онъ у разлаганя и доказываня, узалудно се борю онъ противъ свои собствены необузданы страсти; онъ бы све на свету жертвовало да бы юй само могао укротити, или да побѣди непоколебиму добродѣтель, коюй се онъ дивю, и коя га е до очаянны довела.

Али она му нѣ дала никакве надежде; она е то врло ладнокровна и зрело промислила, и кадъ юй е наипосле испало за рукомъ, да свою непколебимомъ сталношю и владомъ надъ самомъ собомъ, занешеномъ и заслепльномъ спаи сву надежду изъ груди изгна, онда е она лукавымъ начиномъ промѣнила свое владанъ, и полако уздишући и заруменивши се чинила се, као да избегавая присуство и друтво нъгово, и као да се она побояла, одкрити му чувства своя. У исто пакъ време дозна онъ случайно, да е она за Антонию обручена и то га е готово до лудила довело.

„Любишь ли ты доиста тога Антонія у толикой мѣри,“ говораше онъ нъой еднога дана, „да те немогу тронуть яди и страдаи, коя ми ти причинявашъ?“

„Онъ е мой заручникъ,“ рекше му она на то уздушући, „я несмемъ никогъ другогъ любить осямъ нѣга.“

„А кадъ бы те я узео, Терезино, бы ли ты твога Антонія оставила?“

„Вы мене да узмете, господине . ? ; то нѣ могуће, вы сте за мене сувише богати и отмѣни. Я на противъ одвише самъ сирота и незнатна, да могу быти ваша супруга!“ и при овымъ рѣчима облюю лице нъно добро прорачунъне сузе, и она изиђе нагло наполю и удали се.

Лукава Терезина знала е врло добро, како ће подѣйствовати на срце и на душу свега новогъ обожавала. Препоне, кое су му непрестано на путъ излазиле, служиле су само на то, да пламень нъговы страсти юшть сил-

нѣ разбукте, и онъ се већ толико одао у све, што е кадро было побѣдити га, да е онъ на низкостъ нъму и незнатностъ нънога стая забравю, и тврдо заключю; бацити на страну сва светска и суетна призреня, да бы само страсти свое утишао, и нъой свою руку понудю.

Нѣна е побѣда была савршена. Она е свою савѣсть знала умирити, и тако обећа она безъ велике борбе са собомъ самомъ, и необзирући се нимало на Антонія, да ће за младогъ спаю поћи.

„А гди е быо Антонию за цѣло то време?“ запытамъ я меанцию.

Антонию нѣ ништа о томе знао; онъ е на кратко време пре долазка младогъ спае одпутовао у Белинзону збогъ неке парнице са единымъ воденичаромъ; обе парничне стране доказывале су право собственности на едно воденичиште. Ова заплетена парница принудила е Антонія, да изъ Белинзоне отиде у Милано, тако да е читавъ мсець дана прошао, докъ се вратио кући, и зато кратко време жертвовала е Терезина све надежде живота и срећу Антаніеву своему честолюбию.

Чимъ е дакле Антонию свое послове свршию, онъ се одма хитно на путъ крене, а пише уедно Терезини и своюй матери, кога ће дана и сата онъ приспѣти, да бы га оне могле дочекати.

„Она ће изаћи на сусрѣтъ!“ говораше онъ самъ у себи, кадъ е већ быо близу свога села, и срце му е пуно было и силнѣ е куцало при помыслу, да ће е опетъ видити.

Кадъ се попео на висину, съ кое се цѣло село и околный предѣлъ прегледати могао, онъ се мало устави, да дане душомъ, ерь толику срећу и усхищенъ едва е могао подносити. Онъ е бацао погледъ свой свудъ унаоколо на дивный и прекрасный предѣлъ, и примѣти, да е савъ околный просторъ пустъ, и да на путу до нъгове куће нигди живе душе нема, нити се гласъ какавъ чуе.

Сунце е зашло иза мрачны облака, вечерный сумрачакъ све се већма ватао, ветаръ е тужно хуло крозь листната дрва мрачне планине, а висока трава страшльиво се нѣяла тамо амо по чистинама, као да е предосећала приближаваюшу се олуину.

Неко таинствено чувство, подобно суморной слутнѣи, попануло е и притисло нъгову душу и следило е пламень нъгове среће, коя е пре неколико тренутака тако неизмѣрна была, да е готово слабымъ силама своимъ нѣ могао ни поднети; ерь живомъ нъговомъ уображеню учинило се, као да е цѣла природа ликъ свой промѣнила, да му предскаже какву несрећу. Онъ съдне брзо на еданъ камень, покрѣе лице обадвема рукама и трудю се, да какогодъ разгони ту нечаяну суморность; но тихий ходъ едногъ приближаваюбегъ се лица раздрма га изъ тогъ буновногъ санія, кое нити е могао савладати, нити себи изяснити; онъ се прене, и опази едну жѣну, коя предъ нъимъ стаяше; то бывше Цека, — но гди е была она, на кою су тада све нъгове мысли, чезиъ и стрепеня управльна была?

Зарь сте вы майко, па сами!“ рекне іой Антонію,
„гди е Терезина.“

„Она е съ другимъ у свезу ступила!“ одговори му
мати дркѹхѹнимъ гласомъ.

„Какву свезу!“ повтори онъ, „како то? гди? съ
кимъ? и ѱипи съ камена и обазре се унаоколо као бе-
сомучанъ.“

Цека га загля и сузнимъ му очима проговори: „О,
сыне мой, дођи къ себи; еръ иначе неђу имати силе, да
ти све по реду кажемъ; воля е божія была, да се твоя
свеза са Терезиномъ раскине.“

„Шта?!“ прекине іой рѣчь несређный младићъ,
„зарь е моя Терезина умрла?“

„Умрла! Да, она е мртва за тебе мой бѣднй Тоніо!“

Тога часа загре пушке у селу, светлеће ракетле
пеняле су сеу мрачне облаке и падале су у шаренимъ зве-
здицама на земљу; сјайно осветлѹнѹ и спалѹиванѹ худо-
жествене ватре буде произведено као некомъ обсеномъ,
и осветлявало е празно мѣсто испредъ цркве, на комъ
се опажала велика мложина селяка, коихъ се радостно
услицаванѹ чуло чакъ до Антонія и одзивало одъ окол-
ны планина.

„То е свадба!“ рекне Антонію суровимъ но задркта-
нимъ гласомъ — „а Терезина, гди е она?“

„Немой више мыслити на Терезину, она нѣ тебе
достойѹа, она ће се сутра вѣнчати са младымъ богатимъ
спаіомъ,“ рекне Цека заплашено; но текъ што е те рѣ-
чи изрекла, Антонію као одъ грома пораженъ на земљу
посрне.

„Шта, зарь е одъ тешке туге умрѹо?“ запытамъ я
меанцію.

Нѣ“, одговори онъ, „еръ туга не мори тако брзо.
Сутраданъ после овогъ страовитогъ вечера, кадъ самъ
у зору полазио изъ могъ винограда узъ брдо, сретнемъ
Антонія, кои иђаше едномъ странпутицомъ управо къ ме-
ни. Онъ быаше гологлавъ, коса му е была разбарушена,
а лице бледо као смрть, духъ пакъ нѣговъ морао е бы-
ти тако пораженъ, да ништа нѣ примѣчавао, шта око
нѣга быва. Киша е плюштала потокомъ, а понегди е и
съ тучомъ помешана была, муњъ су севале и раздирале
облаке, громови су се страовито орили, а цела природа као
да се узрујала; — но онъ нити е пазіо на кишу, нити на
муњъ и громове, нити на тучу и бѣснило поамногъ вѣ-
тра. Онъ прође мимо мене, и неопазивши ме, нѣ
одговорио на мой поздравъ, но е ишао постоянимъ и
размѣрнимъ коракомъ далъ. Дође до едне врлетне стѣ-
не, съ кое се савъ околнй предѣлъ прегледати могао,
и сѣдне на окраякъ камена, гди е готово безъ икакве
свести пред-а-се гледао; съ нѣгове косе и халѹина сли-
вала се вода, но онъ е ипакъ сѣдїо мирно, и быо е ви-
ше наликъ на какавъ кнѣзь, него на живо створенѹ. Онъ
е могао оданде крозь маглу видити, премда доста нераз-
говетно, куђу Терезининогъ отца, као и путь, кои е во-
діо къ прекрасной палати свога богатогъ саерника, и
погледъ нѣговъ зверао е съ едне точке на другу съ та-
квимъ дивлѹнимъ изразомъ, да самъ се за нѣга яко за-
бравуо. При свомъ бѣснилу више и олуине я самъ се ба-

вио близу нѣга, бдиюћи надъ нѣмъ ѱутећи и съ осећа-
нѣмъ найвеће туге и сажалѹня. На то дође и нѣгова ма-
ти, коя е са самртнимъ страомъ ишла узастопце за сво-
имъ сыномъ, и перекавши ми ни едну рѣчь, покаже ми
рукомъ Антонія, али съ таквимъ погледомъ и изразомъ лица,
кои неописану тугу показуе; затимъ се окрене къ мени,
сузе іой потеку низъ бледо лице и рекне ми: „Сећате л' се
мога прорицаня о овой несређной свези? садъ се оно
испунило; ахъ, сусѣде Батиста, ахъ! несређна слутня ма-
терина редко е кадъ остала празанъ и обманлѹивъ саяъ!“
(свршиће се)

ПОДГРЪВЦИ.

— *Послѣдїце Картана.* Ёданъ у целой Мађарской
на гласу бившй карташъ, кои е скоро рећи сва места
отечества свога водећи красанъ занатъ свой обишао, о-
де у Паризъ, да и тамо сређу свою покуша. Карташи
свуда одма прїятељ стеку, па тако е и овай странаць у
Паризу наскоро мложиномъ прїятеља окруженъ быо. Съ
почетка ишла му е сређа добро на руку, али на жалость,
нѣ то дуго трајало. Крозь две недељ дана изгуби онъ
све, што е у Паризу имао. Ту се пакъ нѣ онъ самъ
налазио, већ е была узъ нѣга и жена нѣгова, женска
една особите лепоте, коя е на дику отечества свога слу-
жити могла. Онъ е нио съ почетка страстно любіо, али
любовъ ова наскоро уступи место свое другой, далеко
ужасной страсти, картаню. Онъ е у Паризу већ дотде
забраздїо быо, да ни какове бригае за жену свою водїо
нѣ, редко е кадъ съ нѣомъ и говорїо, а скоро никада и
никуда съ нѣомъ изищао нѣ. Ёданъ данъ, кадъ га е у
игри несређа упорнїе него икада гонила, и кадъ е већ
све, што е имао изгубїо быо, дође на ту гнусну мисао,
да на жену свою игра. Противникъ нѣговъ, кои е важ-
ность редкогъ овогъ улога познавао, пристане одма на
то. Уговоръ се дакле заключи, игра почне и Мађаръ —
изгуби. Као што се говори: Рѣчь свою треба човекъ
да одржи ма пропао; тако се и онъ основоположеня
тога држао и заключїо е, да по томе поступи. Устане,
речи едне непроговори, оде своїой кући, брзо напише
неколико линія, запечати писмо и преда своїой жени съ
тимъ захтеванѹмъ, да седне у наймлѹна кола и да оде у
куђу ономъ господару, кога е име на писму означено
было. Кадъ е то све готово было, добро напуни пи-
штоль и наслони га на чело. У томъ магновенїю падне
му у очи на асталѹиђу стоећа отвореена кутїя едне, коя
е нѣговой жени принадлежала, и у којой е она скудо-
ценъ бисеръ свой, кой е обично на свомъ врату носила
држала. Кутїя е была празна; госпа е бисеръ на себи
однела. Онъ извршенѹ самоубїства свога одложи на и-
дућїй данъ, а одма седне и напише слѣдуюће писмо:
„Господине, — жена, естъ, али не бисеръ, кои она на
свомъ врату има. Бисеръ тай има вредность одъ две и-
ляде талира. . . Ако ћемо за тай бисеръ играти, стоимъ
на услуги готовъ. З.“ — Желя нѣгова буде одобрена;
оде опетъ на игру и тада се сређа на нѣга насмее. Онъ
поврати те ноћи не само све оно, што е досадъ изгубїо
быо, већ и 60,000 франака добые. — Али другїй данъ
после тога стаало е у новинама: „Ёданъ мађарскїй бла-
городникъ, З. убоденъ е штилетомъ на три места у срд-

це. Убиство ове приписује се двојици одпређе казнѣны зликоваца, кои су ту намеру имали, да се знаменитогъ новца тогъ, кои е Маѣаръ добыо бы, докопаю. Шта е съ лепомъ, младомъ господомъ реченогъ Маѣара было, незна се; по свой прилици она се вратила къ своимъ у отечество свое натрагъ.

ЕРАКЪ И ПЕТАКЪ.

Еракъ. Богати Петаче, кадъ быямо ономадъ у Земуну, чу ли ти ишта за Тайне Паризке?

Петакъ. Е, ко ти зна у Земуну, шта се по Паризу ради.

Еракъ. Ама за ону кѣйгу, што зову „Тайне Паризке“ е сил' чуо, зашто неизлази?

Петакъ. Вальда ниси ѣануть, да и то незнашь. Та кадъ бы те кнѣиге изишле, онда небы оне были „тайне.“

ДОМАЊЕ и СТРАНЕ НОВОСТИ.

С Р Б И Я.

У У ж и ц у 30. Юлія. И наше Окружіе кое врлетны планина у изобилію има, већ се може у добримъ путовима многومه другомъ успоредити. На томе, што се овой за саобраштай прекой потреби у ово последнѣ доба притекло, може се захвалити труду и настояваню Окружногъ Началника, Маіора Г. Милюва Јовановиѣа, и охотной послушности овоокружногъ народа. Путь одавде за Вальло и Београдъ, имено преко Дубокогъ, Црнокоса и Букова, а то е дужь готово целе линіе до Вальвскогъ Окружія, тако е пређе незгоданъ быо, да се коняникъ низъ яку низбрдицу и стрмень често силазити и пешке иѣи морао. Овай путь садъ е тако прокрченъ и изведенъ, да се по нѣму врло згодно на кочіама путовати, и по двоа, троа кола узпоредъ иѣи могу. Како е сада овай путь лепо изведенъ, то бы неизказана врлина была, кадъ бы се у Вальвскомъ Окружію место зовомо „Ластра“ разширило, пакъ бы се обилазенъ на Чачакъ и остала места избегло, и овимъ прекиимъ путемъ за Београдъ иѣи могло. Осимъ овога пута, кои е предхвалнѣный врлѣй старешича јоште лане као Помоћникъ Началничества започео быо, онъ е ове године одма изнадъ Ужица поредъ едногъ потока, помоћу свога подчинѣногъ му послушногъ народа новъ путь за у Пожегу прокопао тако, да се нѣиме безбѣдно и на колима као по равници путовати може, и тако га е управо извео, да се и на по сага ближе по нѣму него ли по старомъ путу на место доѣи може.

Знаюѣи уважавати вредность добры путова, и видеѣи, како е светъ нашъ благодаранъ, што сада угодно путовати може, мы писмо могли пропустити, да саобщтаваюѣи свету поменути заслугу врстнога Г. Началника, нѣму на нѣговоме труду и настояваню, одъ стране нашегъ общества и свакога, коме напредакъ многогъ намъ отечества на срцу лежѣ, искрену благодарность овимъ неизявимо.

Србинъ.

Београдъ 3. Авг. По извѣстію рускогъ Инвалида являемо нашимъ читательима, да е хусарскій полковникъ г. Михаилъ Раѣайловиѣъ Милошевиѣъ за генералногъ рускогъ консула у Србиѣ именованъ, и да ѣе се за кратко време на свое опредѣленіе кренути. Овомъ избору имамо доволно узрока радовати се, ерѣ тай високой рускій чиновникъ Србинъ е не само по имени и рођеню, него и по чувству и по срцу; служеѣи вѣр-

но оно велико царство любіо е и любіи свагда свой родъ, кои се съ нѣиме достойно поноси. Онъ е рођенъ у Белой цркви, и свршивши одлично науку у Карловцима и права у горнѣимъ мѣстима, одважи се и оде у Русію и са своимъ способностима и храбросту узвишенъ буде до степена Полковника, Мы га радостно очекуемо.

Р у с і я.

У Петербургу 21. Юлія. — Прексутра (23. Юлія) држаѣе се овде великій прегледъ флоте. Меѣутимъ вратила се цѣла царска породица натрагъ у Петерхоѣъ, гдѣ ѣе сутра прославити именданъ царице руске са найвећомъ свечаносту. У јутру ѣе бити честитаня и подвореня, после подне велика шетня по финскомъ заливу, у вече пакъ быѣе Петербургъ и Петерховъ сѣино осветлѣнъ. Гроѣъ Морни, кои се сутра овде изчекуе, видиѣе дакле престолну варошь у већемъ блеску, него што е упоследнѣ време была.

У Петербургу 24. Юнія. Князь Естерхази, аустрійскій изванредный посланикъ при крунисаню цара рускогъ, приспѣо е овамо прекюче, а досадъ су већ по своей прилици стигли и посланицы Француске и Енглеске, и тако ѣе цѣло време до полазка царскогъ двора у Москву бити сасвимъ испуѣно съ свечанымъ аудіенціама. Листови изъ Москве слабо намъ што оданде являю, и као да стоѣ подъ већомъ стегомъ, него петробуржки. У Москви е гарда смѣштена у великомъ стану изванъ вароши; но зато опетъ дозвољно е како гарадейскимъ тако и остальымъ официрима, да иду у Москву, и да разгледаю нѣне паметодостойности, и зато влада измеѣу вароши и великогъ стана врло живѣй саобраѣай.

На торжественомъ крунисаню присуствоваѣе и персійскій посланикъ, и ако одъ стране високе порте не буде посланства (премда се посланикъ изчекуе), то ѣе се тѣме положай Русіе према источнымъ државама врло ясно разазнати о оцѣнѣи моѣи.

— Изъ Петербурга являю подъ 25. Юліемъ слѣдуюѣе.

„Князь Горчаковъ текъ се последнѣи дана приміо послова министерства иностраня дѣла.

Прекоюче е имао новодошавшій аустрійскій посланикъ преговоре съ князомъ.

Одлаганъ крунисаня разнo се овде толкуе и узима. Тако неки веле, да е царъ радъ; да се найпре и найпре све политичке сметнѣ и распре уклоне; други опетъ веле, да се изчекуе долазакъ удове царице руске, коя ће се може быти подуже забавити у земљи, гди е рођена; најпосле неки потврђују, да царъ изчекуе, да се најжешћа летня врућина разблажи, будући стицај силнога свѣта у Москви задае велику бригу за станъ здравя.

Данасъ е приспѣо изъ Москве ђенераль Гедеоновъ, да поднесе цару извѣстiе о стану припрема за крунисанъ, и да прими далѣ налоге и заповеста.

Јоштъ нiе опредѣленъ данъ, кадъ ће се царскій дворъ кренути на путь у Москву. То све зависи одъ долазка удове царице. Међутимъ стицанъ странаца тако е грдно, да готово изгледа, да се жительство престолнога града, поне што се выши класа тиче, посве измѣнило. Выши класа овдашнѣгъ жительствова разишла се коекудъ по баняма, а странцы свою народа препунили су варошь. Ово стицанъ странаца све еднaко трае. Јоштъ се многи изчекују. Нарочито источни народи, кои су са Русіомъ у прiятельскомъ сношеню, позвани су да на крунисанъ пошлю свое представнике, и тако ћемо имати то дивно и редко позорѣ, да ћемо видити најразновиднiе дворянство, богатство, одѣло и обычае многи народа изъ дальны краева свѣта. — Између осталь изчекују се тамо многи поглавари кавкаски планински народа и княгиня мингрелска.

У Петербургу 28. Юлія. Телеграфскимъ путемъ дознаемъ изъ Петербурга слѣдујуће:

Министеръ Тимовскій поставлѣнъ е за државногъ секретара кралѣвства Польске, грофъ Стакебергъ за посланика у Турину (Сардиніи) грофъ Блаудовъ за првогъ посланичкогъ секретара у Бечу.

Грофъ Морни стигао е у Петербургъ.

— Изъ южне Русіе являю слѣдујуће:

У пристаништу Севастопольскомъ чине Руси испоконекъ припреме, да извукъ потоплѣне убойне лађе наполь. Мысли се пакъ да су неке одъ њи доста искварене.

Садъ се спрема една важна експедиція, да премери каспійско море.

Г Р Ч К А.

Изъ Грчке дознаемо, да су тамо поглавите разбойничке чете сасвимъ потрвене. „Обштимъ Новинама“ пишу о томе изъ Атине подъ 14. Юлія слѣдујуће:

„Ноѣсѣ дошла намъ е радостна вѣсть, да е кралѣвска войска остатке разны разбойнички чета на парнаској гори између Арахове и Дистома, гди су се они обкопали, напала, и после боя, кои е више сатїй трајо сасвимъ потрла. 20 разбойника погинуло е у обкопима, а четворица ранѣны предало се; нiеданъ нiе измакао. Међу погинувшима налазе се разглашене четовође Давели, Белулисъ, Фонтуклисъ и Зафирисъ. Одъ офицера погинули су двоица, еданъ одъ линейне войске, а еданъ

одъ Фаланкса, кои е служио войсцы крозь ове предѣле као вођа; брой погинувши просты войника јоштъ нiе познать. Четовођа Давели био е одъ 17 куршума изрешетанъ; сви разбойници бранили су се у тесномъ простору као лавови. Они су сви были люди исполинскогъ стаса и чудновате храбрости; и довѣка штета, што су е тако на зло употребљавали. У Атине е произвео тај догађај врло велику радостъ.

С А Р Д И Н И Я.

Изъ поузданы извора дознаемо укратко државонисъ кралѣвства Сардиніе:

Сардинія заузима 18,808 французски четвороугольны миля; морско прибрежје износи у дужини 84 миля, граница према Аустрији 55 миля, а према Швайцарској и Француској 235 миля у дужину.

Стаѣња войска износи у мирно доба 45.000 момака, а у рату 100,700 момака са 160 польски топова. За цѣлу ову войску има само 15.000 резерве.

Премда се брой народнѣ войске у самомъ Піемонту рачуна на 260000 людїи; то е ова ипакъ у доста занемареномъ станю и яко раштркана по областима.

Сардинске државе брое 4,918.855. душа; сваке године завршую 52.746 момака прописне године за воєну службу, али се 12.000 подъ оружѣ сазываю.

Што се тиче морске силе, њни екипажи у мирно доба износе 3.600 момака, и састое се изъ 30 убойны лађа; трговачки пакъ лађа има 3173, кое могу понети 1,124 033 товара (по 100 ока), и на којима има 30.250 морнара.

Политичкїй Прегледъ.

У Бечу 31. Юлія.

Последня неспоразумлѣня између Русіе и Турске у смотреню извршеня уговора мира, показала су, да у Европи јоштъ велико неповѣренѣ влада према Русіи. Енглески листови просипаю томъ приликомъ праву унакрестну ватру противъ петробуржкогъ кабинета, и читајући та сѣвајућа нападаня, мыслю бы да се повратило време крвавогъ рата и борбе.

Јуче е дошла вѣсть, да е та распра утишана повлаченѣмъ Руса са змїяны острова и сѣ обећанѣмъ да ће изъ Карса изићи, и да су све остале силе овымъ изјавлѣнѣмъ Русіе сасвимъ задоволѣне. Данасъ пакъ дознаемо неке поединости, кое ту вѣсть преиначаваю. Изъ Берлина пишу сирѣчь слѣдујуће:

Уступлѣня, коя е Русія учинила у смотреню спорны питаня, несматраю се у Лондону за доволѣна и удесна, да бы се њима могло обезбѣдити извршенѣ дотичны опредѣленя парискогъ трактата. Уколико најновіе вѣсти допиру, неможе се дакле ова распра јоштъ за оковчану сматрати.

Съ друге стране явля лондоскій „Обсерверъ“, кои е, као што е познато, органъ министеріалный, да се чине спреманя за концентриранъ (сасредоточаванъ), енглеске и французске флоте, и да се вѣсти, кое намъ преко Марселя са истока долазе съ тимъ такође саглашаваю.

— Комисари за преустроєнъ подунавски княжества, кои су се већ у Цариграду сабрали, као да су најглавни одъ предходны послова већ одпочели. Явля се сирѣчь, да су они онај проєктъ одобрили, по коме ће привремене диване подунавски княжества порта поставляти. Ако овај проєктъ и онда, кадъ комисія буде подпуна (пунобройна) получи обште и свестрано одобрєнъ, онда ће га Порта потврдити и одма диване поставити.

Будући да комисари, да бы послу своє дали унутрашню сталность и траєнъ, мораю пре свега познавати праве и основне желъ просвећєніє части жительство подунавски княжества, а за изразъ тій жемя поменути дивани опредѣлени су, то ће комисари услѣдъ даны имъ наставляя главный свой позоръ обратити на то, да се што пре дивани наименоую. То е врло повольно, но уедно и врло нужно, будући порта и после наименованя каймакама за подунавска княжества іошть однако показує тежню, да поставлянъ дивана колико е могуће на даль одложи.

— Едною белгійскомъ листу пишу изъ Париза, да е у Цариграду заключено, да се подунавска княжества у єдну државу спое.

По преѣшанымъ подробнымъ извѣстіямъ у погледу на ову стваръ ова се вѣсть чини доста невѣроватна; алы да се о томе како у Цариграду, тако и у Букурешту и Яшу исподъ руке ревностно ради и буши, о томе нема никакве сумнѣ. „Кронштетеръ Цайтунгъ“—у пишу о томе са границе влашке слѣдує:

„У Влашкой искрєла е нова єдна политичка партия, коя своя начєла у хиладама печатаны екземплара по народу разпростирє.

Као прво своє начєло поставля она сєдинєнъ оба княжества подъ сизерєнствомъ портинымъ, и ово се сизерєнство разумѣва у смислу старога вида, као што е и пре постояло.

Друго начєло гласи: Нека буде нашъ владатель изъ стране какве династїє.

Треће политичко начєло оће народну скупштину на основу интеллигенціє и слободногъ притяжаваня землѣ.

Четврто начєло оће одговорность министерства; наипосле

Пето начєло гласи, да буде слобода печатнѣ.

ТЕЛЕГРАФСКЕ ДЕПЕШЕ.

У Паризу 29. Юлія, „Монитеръ“ явля, да су Руси заузели Анапу, а жители да су се повукли у планину.

Терапія. 28. Юлія. Рускій главный командантъ у Карсу явіо е властима ерзерумскимъ, да су Руси готови, предати Карсъ у руке Турцима.

У Паризу 29. Юлія. „Монитеръ“ явля: Царъ е юче у вече у Паризъ приспѣо и дочеканъ е у Тилѣріама одъ царице.

У Бомбаю 28. Юнія. У Хидерабаду букнула е озбилна буна; побунѣни Санталцы вварє гвозденє путове, и противъ нѣи су се морале предузєти снажне мѣре.

О Г Л А С И.

(1—3) Слѣдуєћа добра поч. Косте Барловца бывш. трговца овдашн., коя се у Вароши Крагуєвцу и око Крагуєвца наоде, даваћемо средствомъ лицитациє подъ аренду одъ идущегъ Митрова дана.

1., Едну кућу у главномъ сокаку, спрама куће Члена Окр. Суда Г. Петра Марковића, у којой 4 собе, пространъ ходникъ, и зиданъ подрумъ има. У авліи исте куће наоди се соба за млаће, пространа куйна, комора, штала за 4 коня, отлукана за сєно, и башта.

2., Еданъ дућанъ на пїаци, између дућана поч. г. Нешковића.

3., Еданъ воћњакъ у 8 плугова землѣ одма до вароши.

4., Више воћњакъ єдну ливаду одъ 2 косє травє.

5., Едну ливаду одъ 8 коса травє на Лєпеници одма до вароши.

6., Пола водєнице одъ 3 витла одма до вароши, са амбаромъ и пространимъ плацемъ одъ Топаловића купљєне.

7., Едну баштованциницу одъ 15. плугова землѣ съ 2 долапа до водєнице.

8., Кулу Топаловића на двѣлѣмъ полю сниже вароши, са земљомъ око нѣ до 30 плугова.

9., Ђерамициницу близу водєнице до 3 плуга землѣ, и

10., Еданъ виноградъ у пускуричкомъ брду одъ 5 мотики съ нужднимъ око нѣга просторомъ.

Лицитација за арендиранъ ови бара држаће се у Крагуєвцу, 8. 9. и 10. Октобра ове год. и то прва два дана пре, а трећегъ дана и пре и после подне.

Ако бы ко кое одъ овы добара подъ аренду узєти желіо, нека се рєчены дана у Крагуєвцу на лицитацији нађе, гди ће и нуждна условія сазнати одъ тада при лицитацији присутствовати имаюћегъ єдногъ татора масє покойниковє.

20. Юлія 1856. у Бєоградѣ.

Тугори масє поч.
КОСТЕ БАРЛОВЦА.

(1—3) Ко бы желіо узєти старє ђерамидє до 7000 комада, нека се обрати погодбє ради Вићєнтію Станисављєвићу у Читалишту.